

Mitől lesz több gyermek?

A megfigyelőt lenyűgözi az az energia, eltökéltség és komplex látásmód, amivel Benda József küzd egy nagyon fontos cél, a negatív magyar demográfiai tendenciák megfordítása érdekében, magyarul azért, hogy a jövőben minél több gyermeket neveljenek fel Magyarországon. Ennek érdekében egy széles körű, sok szakmát lefedő szakértői hálózatot hozott létre az ügy mellett hozzá hasonlóan elkötelezettekből. Ennek a - nevezhetjük így is - mozgalomnak az egyik legnagyobb akciója egy két évvel ezelőtti, több száz résztvevőt érdeklő konferencia volt, neves előadókkal, a probléma és a lehetséges megoldások sokoldalú elemzésével. A konferencia előadásai inspirálták a bő egy év múlva megjelent vasikos, nagyalakú kötetet, Jövőnk a gyermek címmel, Adalékok a népességgyarapodás társadalmi programjához alcímmel, amelyhez még egy sokat sejtető I. sorszám is társul.

Azért írom, hogy inspirálta, mert a kötet - elsősorban Benda József szerzői és szerkesztői tevékenységének az eredményeképpen - jóval több egy egyszerű konferenciakötetnél, amelyben az egyes előadások követik egymást egy szerkesztői elő- vagy utószóval, amely

valami egységes mondanivalót próbál bemutatni a változatos, esetleg egymástól divergáló elképzelésekből. Benda József helyezett egy könyvnyi terjedelmű saját szövegbe építette bele az előadóknak a kötet számára átdolgozott előadásait.

Az írások bemutatják a mai demográfiai válság kialakulásának történetét, annak lehetséges okait, s ezek alapján a lehetséges megoldásokat. Ez utóbbiból látszik, hogy milyen fogas problémáról van szó, mert egyetlen rész nyilvánvalóvá válik, hogy nincs egyetlen csodafegyver, amellyel meg lehetne fordítani a népességfogyás tendenciáját, másrészt az egyes szerzők egyedi javaslatai nagyon különböző szinten vannak kidolgozva, s nem biztos, hogy mindegyik a jó oldaláról ragadja meg a problémát. A kötet egyik központi javaslat például a hivatásos szülők „rendszerbe iktatása”. Ez teljesen logikusnak tűnik, hiszen ha valakinek nincs gyereke, akkor azt kompenzálni lehet azzal, ha másoknak viszont sok van, de akkor ezt ösztönözni kell. Ugyanakkor itt sok szempontot kell figyelembe venni. Egyrészt fontos, hogy a gyermek mit lát a szüleitől, hogy azok mivel foglalkoznak. Fontos,

hogy azt lássa, hogy azok nemcsak gyermeket nevelnek, hanem dolgoznak is, tehát nem lehet mindkét szülő főállásban az. Másrészt viszont ehhez hatalmas források kellenek, amelyeket valahonnét máshonnan kell elvonni, s nagysága miatt meg is kell jelölni, hogy honnan. Ilyen nagyságrendben már nem engedhetők meg, hogy máshol pazarolják el azokat. Ehhez viszont az kell, hogy az egyes területeket egymással összefüggésben tárgyaljuk. Logikusan adódik a források átcsoportosítására a nyugdíj, s erről szó is esik a kötet több tanulmányában. Ezek azonban még továbbfejlesztésre szorulnak.

Én magam már régóta foglalkozom a modern nyugdíjrendszer születési hibájával, hogy az a gyermeknevelés hasznát - annak beérése után - úgy osztja szét az annak idején érintett, most viszont már nyugdíjas népesség között, hogy vagy egyáltalán nem vagy csak érintőlegesen veszi figyelembe a gyermeknevelési erőfeszítéseket, amivel valószínűleg nagyban hozzájárult a demográfiai lejtmenethez. Magyarországon ezt a problémát sok szakértő - részben egymástól függetlenül - felfedezte, akik közül többen is előadtak

az említett konferencián (Botos házaspár, Gi-day András és Szegő Szilvia, illetve a téma világszerte legelső felvetője, Demény Pál). Azonban az a konklúzió, hogy ezen a helyzeten úgy kell segíteni, hogy mostantól a mostani nyugdíjasok a gyermeknevelésért plusz nyugdíjat kapnak, valószínűleg a szükséges erőforrások elpazarlását jelentené, mindenfajta érdemi demográfiai jutalom nélkül. Az pedig a szükséges erőforrások racionális elosztása miatt nem tartható, hogy - a jelenlegi helyzethez hasonlóan - a gyermeknevelés hasznát azok is learassák, akik ahhoz nem járultak hozzá.

A megfelelő megoldáshoz - hitem szerint - a probléma mélyebb elemzésére és sokkal jobban átgondolt módszerekre van szükség.

A problémafelvetés azonban megvan, s a remélhetőleg megjelenő következő kötetben tovább lehet finomítani az itt felvetett gondolatokat, elhagyni egyes vonalakat, továbbfejleszteni másokat, s szervesebben összekötni az egyes, egyelőre még külön vágáson futó elképzeléseket.

Banyár József
habilitált egyetemi docens